

De følgende sider indeholder uddrag fra bogen
"Folk og liv på Røndeegnen (7)" ISBN 89-88579-04-2
Hvis du er interesseret, i resten af bogen, kan den lånes på Røndes bibliotek.

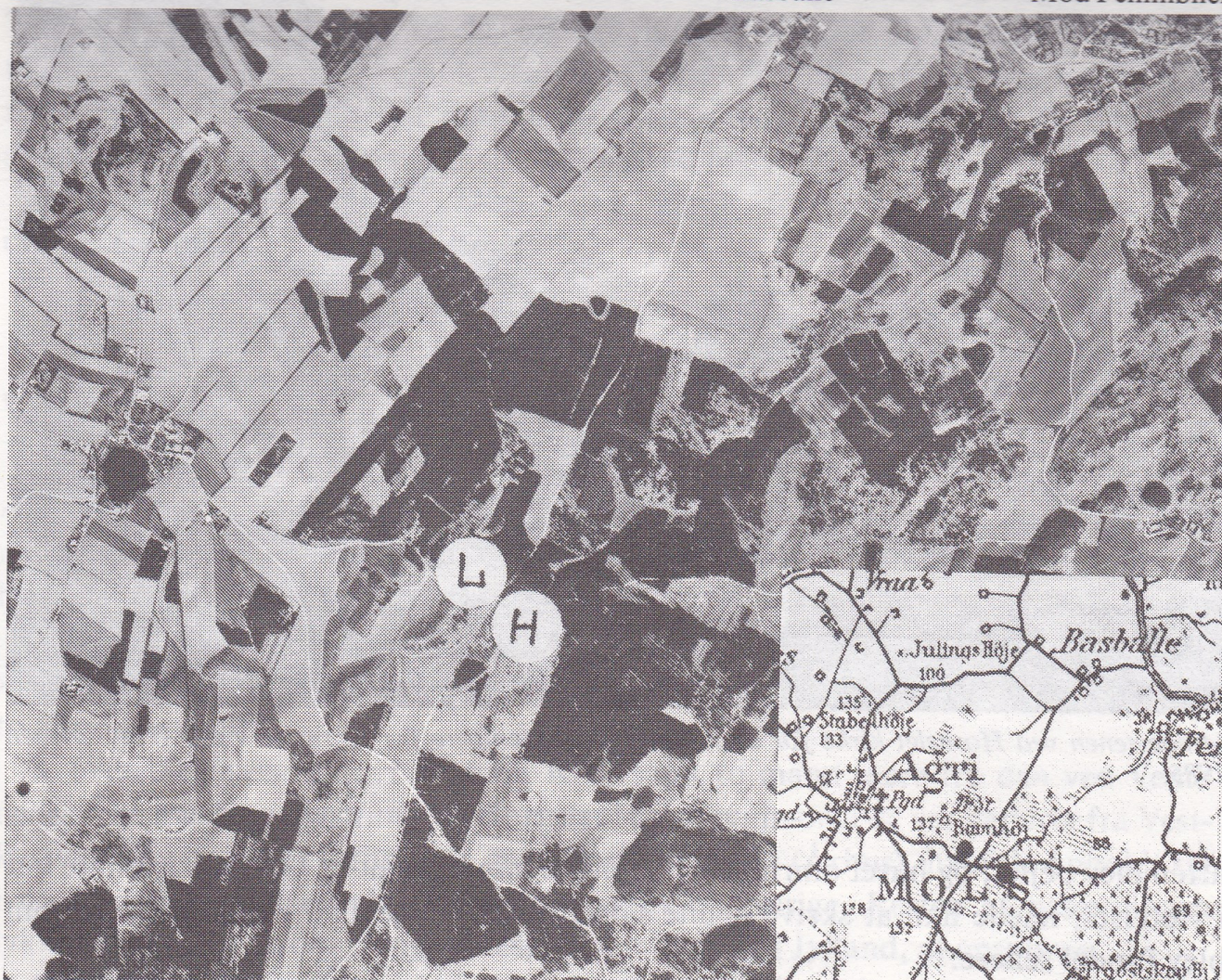
Nord

Basballe

Mod Femmøller

Agri

Strandkær

Syd

Toggerbo

Mols Bjerge, som piloten har set området. Grønfeld-gruppen mødtes til instruktion ved krydset lige øst for Agri Baunehøj, hvor den nuværende Mols Bjergevej krydser Agri Baunehøjvej og Tyvelhøjvej. Den første nedkastningsplads med kodenavnet »Helmer« lå i en fordybning i terrænet øst for krydset på Tyvelhøjvejs sydlige side, og »godset« gemtes i en plantage lige øst herfor. Andet nedkastningssted med kodenavnet »Lucas« lå vest for krydset, altså mellem dette og Agri Baunehøj, på den nuværende Agri Baunehøjvejs nordlige side. Våbnene gemtes lidt øst herfor, i plantagen på den nuværende Mols Bjergevejs østlige side. På luftfotografiet er »Helmer« afmærket med et »H« i en hvid cirkel, »Lucas« med et »L«, idet Sigvard Thuesens udpegning af stederne er benyttet (se Thuesens følgende artikel). På det indsatte kort er de to pladser afmærket med sorte prikker. Udsnit af Geodætisk Instituts luftfoto og kort.

Våben fra luften

Erindringer fra besættelsen

Af gårdejer

Sigvard Thuesen, Agri

Gårdejer Sigvard Thuesen var med ved de våbenedkastninger på Mols, som Willy Ovesen omtaler i sin artikel. Vi har bedt Sigvard Thuesen skrive en beretning om sine oplevelser.

En aften sidst i november 1944 kom en af mine gamle kammerater fra gymnastikforeningen, Emil Rasmussen, Grønfeld, ind i kostalden. Karlen og jeg var lige blevet færdige med staldarbejdet, og karlen forlod så stalden.

Emil bar på en dokumentmappe, som han var meget omhyggelig med, og da vi så var ene, siger Emil: »Er du sikker på, at ingen kan høre os?«. Svaret var ja, så spørger Emil igen: »Vil du gøre mig en tjeneste?«, og jeg svarede ham: »Selvfølgelig, det troede jeg ikke, du behøvede at spørge om, men spyt ud i stedet for alt det vrøvl«. Emil: »Javel, men lov mig ikke at fortælle det til nogen, hvis svaret er nej«.

Så kom det: »Vi har dannet en gruppe inden for modstandsbevægelsen og har fået en hel flyvemaskinelast våben og ammunition kastet ned ude i Mols Bjerge, kastet ned med faldskærm af de engelske flyvere, og der er et stort læs tilbage, skjult i en plantage. Det skal fjernes, og vi kan ikke finde nogen, som vil opbevare det. Du har jo en stærk vogn og et spand stærke heste — vil du hente det i nat og skjule det bedst muligt? Vi er nok til at hjælpe til, du kender dem, det er købmand Hillgaard, uddeler Søndergaard, chauffør Hans Jørgensen og mine to brødre, Robert og Verner, alle fra Grønfeld«.

Den sidste, Verner Rasmussen, var politibetjent, men var gået »under jorden« og undgik dermed at dele skæbne med en stor del af det danske politi, der blev interneret og anbragt i koncentrationslejr i Tyskland.

Jeg tænkte et øjeblik og svarede så: »Nuvel, jeg går med«. Så skulle vi ind til telefonen for at ringe til Grønfeld, at vi var klar.

Jeg nævnte, at Emil var meget omhyggelig med sin dokumentmappe. Det var fordi den indeholdt en maskinpistol. Disse maskinpistoler var så snildt fremstillede at de i ét nu, med nogle få greb, kunne skilles ad, så de kunne være i en mappe. Emil var leder af gruppen, så han havde nok at se til. Han udgav sig for at være dyrlægeassistent, blev ansat pro forma hos en dyrlæge og fik nogle dyrlægerekvisitter at køre med på motorcykel. Som dyrlæge kunne han få benzin, ligesom læger og jordemødre, andre kunne ikke få.

På »natarbejde«

Da vi regnede med, at alle var gået i seng, spændte vi hestene for og forsøgte at liste ud af byen så lydløst som muligt. Lydløst var nu umuligt dengang på skærvebelagte veje og med vognhjul med jernringe.

Nedkastningsstedet var ca. 2 km øst for Agri. Da vi kom derud, blev skoven pludselig levende, så myldrede de gamle kammerater fra Grønfeld frem sammen med et par unge politibetjente fra Ebeltoft, som også var gået under jorden, desuden en toldassistent, også fra Ebeltoft.

»Varerne« blev slæbt frem. De var godt skjult under tætte sitkagraner, det er dem, der stikker.

Det blev et tungt læs, jeg fik på vognen. En flyvelast bestod af 12 jernbeholdere, de såkaldte containere, og så naturligvis lige så mange faldskærme, hver ca. 7 m i diameter. Hver container vejede vel mellem 3 og 400 kg, der var fire tilbage og alle faldskærmene, så der blev læs på, alt det hestene kunne trække.

En natlig køretur

Vi sendte dem fra Ebeltoft hjem. De skulle jo cykle ca. 15 km.

Så gik turen tilbage mod Agri med to mand ca. 20 m foran vognen med hver sin skarpladte maskinpistol, ligeledes ca. 20 m efter vognen, og så en ved hver side af vognen. Hvad så, hvis man mødte nogen? Ja, så ville vedkommende have fået stukket en maskinpistol i maven og bud om at forsvinde og »glemme«, hvad han havde set.

Da vi kom til Agri, stod købmandens døtre uden for huset — hvad nu? I en fart kom jeg på den anden side af vognen, fik Roberts kasket og han min hat, og så håbede vi at slippe forbi uden at blive genkendt.

Vi kom så hjem, kørte ind i laden med læsset og spændte fra der og skulle så have de tunge containere bakset op på staldloftet og gravet godt ned i høet. Men først måtte vi have laden mørkelagt, så der ingen lysstråler kunne trænge ud af porte, vinduer og døre. Lys om natten var jo for mistænkeligt, og ingen måtte vide noget.

For øvrigt var der også strengt lovpåbud om mørklægning, men Helga, som dengang var husbestyrerinde, havde luret os af, hun syntes, det var nogle mystiske telefonopringninger, Emil og jeg havde haft, hvorimod karlen, Arne Frandsen, intet havde hørt eller set.

Jeg måtte så fortælle Helga, hvad det gjaldt, og bede hende holde tæt, men købmandens, havde de genkendt mig? Vi aftalte, at jeg skulle finde på et eller andet at købe i butikken formiddagen efter. Hvis de så røbede, at de havde set, hvem det var om natten, skulle jeg fortælle, hvad det gjaldt. Vi vidste, vi kunne stole på dem, og at de kunne tie stille med, hvad de vidste.

Næste dag

Jeg var heldig, der var ingen i butikken, så jeg fik en lang snak med dem, men de røbede ikke, at de havde set, at det var mig med køretøjet om natten.

Men det havde de, fik jeg at vide efter befrielsen! Og de havde spekuleret meget på, hvad det var for noget mærkeligt noget, jeg kørte med, og så det optog, men som før nævnt, de kunne tie.

Men der var andre problemer. Om morgenen, da jeg gik gennem hestestalden, var Arne tydeligt utilpas, han stod og trippede og vred sig, og så kom det: »Jeg er bange for, at den røde hoppe har kolik, hun sveder så forfærdeligt«.

Hestene var selvfølgelig kommet til at svede stærkt ved at trække det tunge læs; vi skulle jo have gnedet dem tørre med halmviske, men regnede med, at sveden forsvandt af sig selv inden dag.

Jeg svarede Arne med så bøs en stemme, jeg kunne: »Nå, har du så været i grutningen igen?«. Jeg vidste godt, at han gav dem lidt mere, end foderplanen gik ud på, og at han ville passe hestene bedst muligt. Man siger også, at det er en dårlig staldkarl, der ikke vil stjæle lidt til sine heste — men hvor det dog kneb med at holde masken og ikke stikke i at grine, og åh, hvor havde jeg ondt af Arne. Han var meget ulykkelig. »Tror du, vi skal have dyrlæge?«, spurgte han.

Jeg gik op til hesten og betragtede den med sagkyndig mine og afgjorde sagen, at det nok gik uden dyrlæge — hesten fejlede jo intet.

Men ikke nok med det. Høet på staldloftet fodrede vi køerne med hver dag, og det ville jo være alt for påfaldende, om jeg forbød Arne at gå på loftet, så i stedet for måtte jeg finde på en »søforklaring«. Jeg sagde så til ham, at når han kastede hø ned, så skulle han lade mindst et meter-tykt lag være tilbage, for hvis vi skulle få streng vinter, skulle der være et godt lag hø for at isolere. Det lød jo fornuftigt.

Thuesen gemmer endnu et endestykke og et par mellemrum fra en container. Her viser han dem frem foran det sted, hvor den kostald lå, på hvis loft våbnene fra Mols Bjerge blev gemt.

Ubehageligt »gods« på loftet

Det var heller ikke meningen, at »provianten« skulle opbevares i længere tid, en afdeling i Århus skulle have det, og fra vor side kunne vi føre det videre når som helst. Vi vidste, hvor vi kunne »stjæle« en lastbil med gasgenerator, og vi havde en mand, der kunne køre den. Vognmanden, der ejede bilen, var informeret om, at kom der nogen om natten og stjal hans bil, skulle han bare give konen et ekstra godnatkys, vende sig om på den anden side og sove videre.

Det blev ikke til noget med Århusturen, for tyskerne var begyndt at standse al trafik til og fra Århus og undersøge alt hvad medførtes. Den eneste mulighed var transport i ligkister, det opgav vi, så der gik uge efter uge og måneder med, så jeg havde stadig lageret på loftet. Det var ikke rart gennem så lang tid, sæt der skulle blive brand — sikke et fyrværkeri, der kunne blive med alt det skyts og ammunition — og tysk indkvartering kunne også frygtes.

»Godset« skaffes væk

Så en aften, eller rettere sagt nat, hvor vi havde forudset, at det ville blive snestorm inden morgen — det var en af de sidste dage i januar 1945 — kom kammeraterne fra Grønfeld og det hele blev læsset på min arbejdsplads, hestene før, og så ud til en lyngbakke på min mark, hvor jeg vidste, det var let at grave. Der blev det så gravet ned i sandet, godt med papirsække om det hele og græstørv lagt over igen, så ingen kunne se, at der havde været gravet.

Vejret havde vi bedømt rigtigt, for vi var næppe blevet færdige, før det var en forrygende snestorm, så alle slædespor og fodspor i sneen var udslettet, inden det blev dag. Om dagen havde vi lige slagtet en gris, så Helga sørgede for, at vi kunne få gris på gafflen, da vi kom tilbage.

Der lå det så til i april måned, så blev det atter en nat gravet op og måtte bæres over markerne til nedenfor Dybdalsbakken, læsset i lillebiler og kørt til Grenå, hvor en anden afdeling havde brug for det.

Dagen efter sendte jeg Arne ud at tromle, og da han kom hjem, for det ud af ham: »Hvad er der dog sket i nat? Der var masser af fodspor ude i marken, hvor jeg tromlede«. Atter måtte jeg give en »søforklaring«: »Så har tyskerne vel haft øvelse derude!«. »Hm, nå ja«, så var fodsporene udslettet af tromlen.

En forgæves nattevagt

Omtrent samme tid fik vi besked gennem Londons Radio, at en ny sending skulle komme pr. fly om natten. Hillgaard telefonerede til mig: »Vi sidder her og keder os, vi mangler en mand til at spille kort, kan du ikke komme med det samme, kom bare i dit arbejdstøj!«.

Så vidste jeg besked — jeg havde jo også hørt den engelske radio. Det var jo gennem den, vi fik besked, når der kom våben. Hvorledes? Der kom hilsen til en række danske navne, måske 20 navne, måske 40, disse hilsener var og skulle også være uforståelige for alle, selvfølgelig mest for tyskerne, der var kun eet navn, der betød noget, måske — eller vel tiest ingen. Det navn der eventuelt betød noget, kendtes kun af dem der skulle modtage sendingen. Første gang, vi modtog, var der blandt andet hilsen til Helmer, det var os, anden gang var der hilsen til Lucas.

Så på cykel ned til Hillgaard, hvor de øvrige var. Vi studerede kortet over nedkastningsstedet, den engelske flyver havde jo et magen til, det var lidt væk fra det første sted og i nærheden af den sandlod, jeg året før solgte til Hedeselskabet, så jeg kendte stedet meget godt.

Vi cyklede så derud, krøb i læ af granerne, skiftedes til at holde vagt, det var vitterligt koldt, og vi ventede så på englænderne skulle komme.

Efter nogle timers forløb hørtes så en flyvemaskine komme ganske lavt, os på plads i en fart, stærke lommelygter tændt og rettet opad, de fire lygter så de dannede en rektangel, den 5. ca. 20 m fra enden af rektangelen, så vidste flyveren, at han skulle komme denne vej ind i rektanglen. Så var han der, ganske lavt over hovedet på os, og vi rettede vore lygter direkte mod ham.

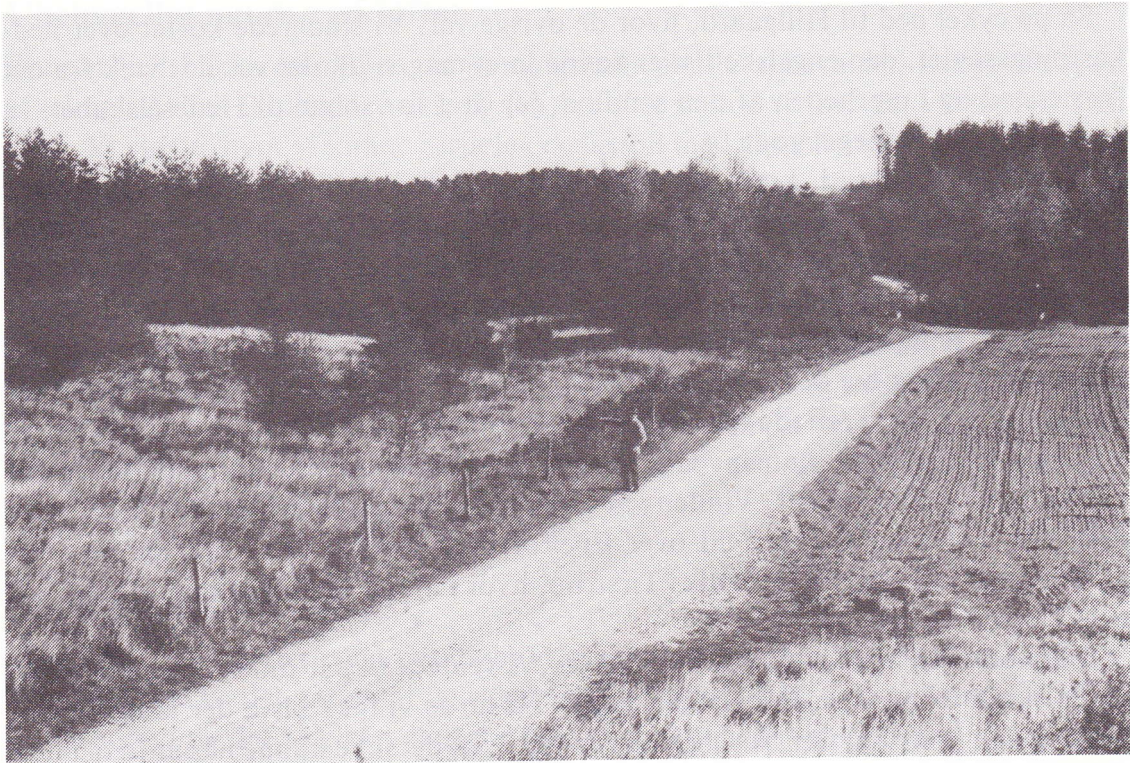
Nu skulle han efter planen vende for at kaste faldskærmene ud mod vinden for at få mindst mulig afdrift. Vinden var i vest, men han blev ved med at flyve mod øst, efter lyden at dømmes, ud over Ebeltoft Vig, hvor han så drejede og satte kursen mod tyskernes flyveplads i Tirstrup, hvor han så, så vidt vi kunne høre, gik ned. Det var en tysker!

Der stod vi så med håret ned ad nakken. Vi ventede et par timer til, om englænderen skulle komme, men der kom ingen. Så turde vi ikke blive der længere, for selv om han kom, var det blevet så nær morgen, at det ikke kunne nås at få det hele skjult inden dag, og når han ingen signaler fik, vidste han, at der ikke var fri bane, og at han så skulle flyve hjem til England igen.

I denne fordybning i terrænet i Mols Bjerge kastedes de første våben ned. Thuesen skimtes til venstre i billedet, pegende mod stedet. Våbnene gemtes i lysningen bagest i billedet — dengang var der her tæt granplantage.

Thuesen står her på Mols Bjergevej og peger mod nedkastningsstedet med kodeordet »Lucas«. Bag i billedet ses den plantage, våbnene gemtes i.

Våbnene når frem

Næste nat kom det engelske fly, og våbnene blev kastet ned. Den tyske flyver natten før må vel have troet, at det var hans egne, der lyste på ham, ellers havde han vel givet os en salve.

Nu var det ellers om igen at få containerne fjernet og skjult. En del blev anbragt i trækasser, der blev stillet op uden for købmand Hillgaards forretning, lige ud mod landevejen i Grønfeld — de forestillede så at være købmandsvarer. Tyskerne kunne da ikke tro, at nogen kunne være så frække at opstille et våbenlager der. Tyskerne holdt blandt andet til i missionshuset lige over for, ligesom sparekassen med dets forsamlingshus var beslaglagt af tyskerne. Vi havde våben liggende på loftet af sparekassehuset fra før beslaglæggelsen — heldigvis fandt tyskerne dem aldrig.

Tyskerne på vildspor

Tyskerne havde nu omsider fundet ud af, at der foregik noget i Mols Bjerge. En engelsk flyver havde, formentlig ved et uheld, tabt et par containere i Vistoft Plantage (Aktieskoven), og dem fandt tyskerne. Det var et held for os, for så var de jo på vildspor, som de ihærdigt forfulgte. Der blev sat mindst et par hundrede soldater ind på at gennemsøge området. Alt blev undersøgt. En aften der var bal på hotel »Mols Bjerge«, havde tyskerne særlig travlt, alle blev standset på vejene og visiteret.

Men så skete det uheldige for os, at tyskerne holdt en militærøvelse i plantagen, hvor den sidste sending var skjult, og der var ét læs tilbage, som de fandt. De satte vagt ved det, og så var det selvfølgelig meningen, at vi skulle være hapset, når vi kom efter det — men vi kom ikke — vi havde lugtet luntten.

Dér stod så en tysk vagt indtil den 5. maj, så var det os, der måtte sætte vagt, der var nemlig farlige sager imellem, blandt andet sprængblyanter, der så ud som almindelige blyanter, men de var meget farlige, og vi havde ikke tid at fjerne dem før aften, vi fik nemlig nok at se til.

Frihedsvagt i Rønde

Vi blev om formiddagen den 5. maj beordret til Rønde for at patruljere der. Ellers besindige Rønde-borgere trak tyskerpigerne — det var dem, som havde indladt sig med tyskerne, de kaldtes også »tyske feltmadrasser« — ud på gaden og klippede dem skaldede, gik ind i en værnemagers hus og kastede møblerne ud gennem vinduerne og malede dødningshovede på døren — manden selv var stukket af. Der blev ro, straks vi kom med vores maskinpistoler, som vi da heldigvis ikke behøvede at bruge.

For øvrigt fik vi til opgave at gå vagt dag og nat i Rønde, hvor hovedvejen jo går igennem. Vi skulle standse alle trafikanter og visitere dem for eventuelle våben, og alle skulle legitimere sig. Desuden blev vi sendt rundt på hele Mols og en del af Djursland for at arrestere visse personer, som var på den »sorte liste«, f.eks. marinevagten. Et sted på Djursland, hvor vi skulle tage en mand, fik vi ordre til at sørge for at skyde først, da manden var meget farlig. Vi omringede huset og gennemsøgte det fra kælder til kvist, men han var flygtet. Han blev dog senere taget og ydede ingen modstand.

Hvad betød modstandsbevægelsen for Danmark? Det kan jeg ikke svare på, men måske var den medvirkende til at forhindre »de lange knives nat«. Den *kunne* frygtes, jvf. omtalen af Rønde.

REDAKTIONEL NOTE:

Der er uoverensstemmelse mellem Sigvard Thuesens og brødrene Nyhuus' erindringer angående datoer og kodenavne på nedkastningerne i Mols Bjerge. Disse uoverensstemmelser ville sandsynligvis kunne løses ved et eftersyn i Toldstrups pladsrapport i arkivet i Danmarks Frihedsmuseum. Det står imidlertid fast, at der blev modtaget våben i Mols Bjerge 26. november 1944 og 6. marts 1945. Muligvis var der også en nedkastning i oktober 1944 og i januar 1945 (en anden deltager i modtagelserne, købmand Hillgaard, mener dette). Ligeledes står det fast, at der har været brugt to kodenavne for nedkastningerne på Mols, nemlig Helmer og Lucas — rækkefølgen i anvendelsen er derimod uklar. Endelig må vi formode, at stedkendte Sigvard Thuesen har ret i, at de to kodenavne dækkede over to forskellige pladser, der dog lå så tæt på hinanden, at ikke-stedkendte husker dem som samme sted.

Modtagegruppen fra Grønfeld var dannet på initiativ fra en gruppe i Ebeltoft med toldassistent Ballisager som leder, og gruppen forblev under kommando fra Ebeltoft. Det samme gjaldt en gruppe i Tirstrup. Læs om Ebeltoft-gruppens virksomhed i »1945 - 5. maj - 1985«, udgivet af Ebeltoft Marineforening 1985.